284.

284. Κλειστό αγγείο με λαβές, στον τύπο του αμφορέα

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (ΣΒΕ 3719)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας
Πηλός ερυθρωπός με προσμείξεις
Συγκολλημένο και συμπληρωμένο.
Ύψ. 0,29. Διάμ. χείλους 0,091. Διάμ. βάσης 0,102.
Μέγ. διάμ. 0,21.

Ο μελανόχρωμος «αμφορέας» με τις δύο κάθετες λαβές, το αμφικωνικό σώμα, την επίπεδη βάση, τον κυλινδρικό λαιμό και την αδρή εξωτερική επιφάνεια αποτελεί εύχρηστο αγγείο για τη μεταφορά υγρών και την ασφαλή αποθήκευσή τους. Είναι ένα από τα δεκαεπτά αγγεία μεταφοράς υγρών που βρέθηκαν στο σπήλαιο. Ο συγκεκριμένος τύπος αγγείου με την ονομασία «στάμνα» αποτέλεσε βασικό σκεύος των μετακινούμενων κτηνοτρόφων των αρχών του 20ού αιώνα στον ελλαδικό χώρο (Καραβασιλείου 2017, 165). Πράγματι, η απόσταση της, περιορισμένης σε έκταση (100 τ.μ.), εποχικής εγκατάστασης στον πρώτο θάλαμο του σπηλαίου, όπου βρέθηκε το αγγείο, από το υπόγειο ποτάμι είναι ελάχιστα μέτρα.

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 125–128, εικ.11.1. Η μορφή αυτού του μονόχρωμου αγγείου έχει ομοιότητες με πήλινα σκεύη, που παρήχθησαν στη Βαλκανική στο τέλος της Χαλκολιθικής περιόδου και συγκεκριμένα στην Αιγαιακή Θράκη (Παραδημή, πολιτισμική φάση IV, βλ. Bakalakis & Sakellariou 1981, πίν.XLII.5), στη δυτική Ροδόπη (σπήλαιο Yagodina, φάση I-II, βλ. Todorova & Avramova 2016, εικ. 6) αλλά και στις παρά τον Δούναβη περιοχές (Sălcuța, φάση III, βλ. Nikolova 1999, εικ. 6.4.1:6).

Β.Σ., Κ.Τ.

284. Closed vase with handles (amphora)

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (ΣΒΕ 3719)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Red clay with inclusions
Mended and completed.
H. 0.29. Diam. (rim) 0.091. Diam. (base) 0.102.
Max. diam. 0.21.

The black glazed "amphora"| with vertical handles, bioconical body, flat base, cylindrical neck and semi-coarse surface is a convenient type used for transporting liquids and storing them safely. It is one of the seventeen vases used for liquid transportation, that were found in the cave. This specific vase type called "*stamna*" was the basic vase of nomadic livestock farmers of the early 20th century in the Greek area (Καραβασιλείου 2017, 165). Indeed, this small, seasonal settlement, where the vase was found, located in a limited area up to 100 m^2 on the slope, in the first chamber of the cave, was only a few meters away from the underground river.

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 125–128, fig.11.1. The form of this monochrome vase has similarities with clay vases produced in the Balkan Peninsula at the end of the Chalcolithic period, specifically in Aegean Thrace, see (Paradimi, cultural phase IV, see Bakalakis & Sakellariou 1981, pl. XLII.5), in the western Rhodopes (Yagodina cave, phase I-II, see Todorova & Avramova 2016, fig. 6) but also on the Danube areas (Sălcuța, phase III, see Nikolova 1999, fig. 6.4.1:6).

V.S., K.T.

285.

285. Πιθοειδές, αμφικωνικό, αγγείο με λαβές

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (ΣΒΕ 3720)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας
Πηλός ερυθρωπός με προσμείξεις
Συγκολλημένο και συμπληρωμένο.
Ύψ. 0,26. Διάμ. χείλους 0,21. Διάμ. βάσης 0,106. Μέγ. διάμ. 0,26.

Μελανόχρωμο, ανοικτό αγγείο με στιλβωμένες επιφάνειες, γωνιώδη (τροπιδωτά) τοιχώματα και δύο κάθετες λαβές. Ανήκει στην κατηγορία των μεγάλων αποθηκευτικών αγγείων. Τα αποθηκευτικά σκεύη (συνολικά 88), παντός τύπου, αποτελούσαν την πολυπληθέστερη ομάδα κεραμικών καταλοίπων στην εγκατάσταση στον πρώτο θάλαμο του σπηλαίου Πηγών Αγγίτη και η επεξεργασία της επιφάνειάς τους συνδέεται πιθανώς με το αν αποθηκεύονταν σε αυτά τροφές σε υγρή ή στερεή μορφή. Υπάρχει η πιθανότητα στα αγγεία αυτά να αποθήκευαν και νερό. Ενδέχεται, επίσης, οι διαμένοντες στο πρανές της αριστερής όχθης να μην κατανάλωναν αμέσως όλα τα αποθέματα των άγριων ή των εξημερωμένων φυσικών πόρων που είχαν θηρεύσει ή συλλέξει.

Σύμφωνα με εθνοαρχαιολογικά παράλληλα, ανάλογα αγγεία αποτελούσαν τις λεγόμενες «κουρούπες» των κτηνοτρόφων της ελληνικής υπαίθρου. Στα πομακοχώρια της Ξάνθης μεγάλα αγγεία, με τροπίδωση στο σώμα, χρησιμοποιούνταν από τους άνδρες της κοινότητας στο άρμεγμα των ζώων (Καραβασιλείου 2017, 165, 190–191).

285. Pithoid biconical vase with handles

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (ΣΒΕ 3720)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Red clay with inclusions
Mended and completed.
H. 0.26. Diam. (rim) 0.21. Diam. (base) 0.106. Max. diam. 0.26.

Black glazed, open vase with polished surfaces, carinated walls and two vertical handles. It belongs to the category of large storage vases. The storage vases (88 in total), of all types, constituted the most numerous group of ceramic remains in the settlement in the first chamber of the Anghitis' cave. The surface treatment of the vases' walls was probably analogous of the type of food stored, either solid or liquid. It is also probable that the inhabitants of the left bank slope did not immediately consume all the stocks of wild or domesticated natural resources that they had hunted or harvested.

According to ethnoarchaeological data, similar vases constituted the so-called "*kouroupes*" of the livestock breeders of the Greek countryside. In the Pomaki villages of Xanthi, large vases with carinated walls were used by the men of the community for the milking of animals (Καραβασιλείου 2017, 165, 190-191).

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 120, n. 2, figs.18.1, 127–128. It was found in one of the two hearths of the seasonal installation, that were located in two terraces. Around the hearths all the activities were organized.

285.

Βρέθηκε σε μια από τις χωροθετημένες σε δύο αναβαθμίδες εστίες της εγκατάστασης γύρω από τις οποίες οργανώνονταν όλες οι δραστηριότητες. Τέτοιου τύπου αγγεία διέθεταν κάθετες λαβές για να μεταφέρονται και επίπεδες βάσεις για να αποθηκεύονται με ασφάλεια. Καθώς η διαρκής μετακίνησή τους θα ήταν δυσχερής, παρέμεναν στο σπήλαιο, αφού το πιθανότερο είναι ότι οι ημινομάδες κτηνοτρόφοι επέστρεφαν σε τακτά χρονικά διαστήματα στον κυνηγότοπο και το ποτάμι.

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 120, αρ. 2, εικ.18.1, 127–128. Παρόμοιο αγγείο προέρχεται από το σπήλαιο Yagodina (φάση Ι) της δυτικής Ροδόπης (στη σημερινή Βουλγαρία) και χρονολογείται στις αρχές της 4ης χιλιετίας (Todorova & Avramova 2016, εικ. 6). Τα γωνιώδη τοιχώματα γενικότερα, αποτελούν ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των αγγείων της Νεότερης Νεολιθικής περιόδου στην Αιγαιακή Θράκη. Βαθιά τροπιδωτά αγγεία με λαβές σε μεγάλη ποικιλία προέρχονται από την Παραδημή (πολιτισμική φάση IIIβ), αν και το άνω μέρος των τοιχωμάτων στα αγγεία του σπηλαίου συγκλίνει προς τα έσω σε σχέση με τα κάθετα άνω τοιχώματα των σχημάτων της Παραδημής (Bakalakis & Sakellariou, πίν. XVII.1).

Β.Σ., Κ.Τ.

Vases of this type had vertical handles serving transportation and flat bases so as to be stored safely. As their constant transportation would be difficult, they were left in the cave, since it is more likely that the semi-nomadic breeders returned at regular intervals to the river area for hunting. A similar vase is known from the Yagodina cave (phase I) of the western Rhodopes (in modern Bulgaria) and dates to the beginning of the 4th millennium (Todorova & Avramova 2016, fig. 6). Carinated walls in general are a special feature of the vases of Late Neolithic period in Aegean Thrace. Deep carinated vases with handles in wide variety come from Paradimi (cultural phase IIIb), although the upper part of the walls of the vases found in the cave converges inwards in relation to the vertical upper walls of the Paradimi vases (Bakalakis & Sakellariou, pl. XVII.1).

V.S., K.T.

286.

286. Βαθύ αγγείο με κάθετες λαβές

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (ΜΑΑΡ 2479)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας
Πηλός ερυθρωπός με προσμείξεις
Συγκολλημένο και συμπληρωμένο.
Ύψ. 0,135. Διάμ. χείλους 0,16. Διάμ. βάσης 0,10. Μέγ. διάμ. 0,182.

Χυτροειδές βαθύ αγγείο («τσουκάλι» ή «γάστρα»), με λειασμένες επιφάνειες τεφρού χρώματος, κοντό κάθετο χείλος, καμπύλα τοιχώματα, κάθετες λαβές λίγο κάτω από το χείλος και επίπεδη βάση. Χρησιμοποιείτο κυρίως για την προετοιμασία της τροφής. Συνολικά από το σπήλαιο προέρχονται δώδεκα αγγεία, που προορίζονταν για την προετοιμασία της τροφής. Στην περιοχή της Σαρακηνής Έβρου παρεμφερή μαγειρικά αγγεία με καπάκι (πόνιτσε) κατασκευάζονταν αποκλειστικά από γυναίκες, καθώς θεωρούνταν μέρος του νοικοκυριού (Καραβασιλείου 2017, 189–190).

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 118–119, αρ.3, εικ.8.3, 18.2. Το σχήμα έχει νεολιθική καταγωγή, διατηρήθηκε ωστόσο έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού. Από την πεδιάδα της Δράμας απουσιάζει, αλλά ανάλογα μονόχρωμα αγγεία προέρχονται από τα Πευκάκια Θεσσαλίας (πολιτισμική φάση Ραχμάνι, βλ. Weisshaar 1989, πίν. 73.2, 112.83-2x) και την Παραδημή Θράκης (πολιτισμική φάση IV, βλ. Bakalakis & Sakellariou 1981, πίν.VIII.7).

Β.Σ., Κ.Τ.

286. Deep vase with vertical handles

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (MAAP 2479)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Red clay with inclusions
Mended and completed.
H. 0.135. Diam. (rim) 0.6. Diam. (base) 0.10. Max. diam. 0.182.

Kettle-like, deep vase or "*tsoukali*" or "*gastra*" with burnished ash colored surfaces, short vertical rim, curved walls, vertical handles just below the rim and a flat base. It was mainly used for food preparation. A total of twelve vases for food preparation have been derived from the cave. In the region of Sarakini in Evros, similar cooking vases with lids (*ponitse*) were made exclusively by women, as they were considered part of their household (Καραβασιλείου 2017, 189-190).

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 118–119, αρ.3, figs. 8.3, 18.2. The shape is of Neolithic origin, however, it continued to be used until the end of the Bronze Age. Although this vase type is not foumd in the plain of Drama, similar monochrome vases come from Pefkakia in Thessaly (cultural phase Rachmani, see Weisshaar 1989, pl. 73.2, 112.83-2x) and Paradimi in Thrace (cultural phase IV, see Bakalakis & Sakellariou 1981, pl. VIII.7).

V.S., K.T.

287.

287. Φιάλη με ημισφαιρικά τοιχώματα και κάθετες λαβές

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (ΣΒΕ 3721)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας
Πηλός ερυθρωπός με προσμείξεις
Συγκολλημένο και συμπληρωμένο.
Ύψ. 0,135. Διάμ. χείλους 0,136. Διάμ. βάσης 0,65.

Μελανόχρωμη ημισφαιρική φιάλη με στιλβωμένες επιφάνειες, μικρές κάθετες λαβές και επίπεδη βάση. Χρησιμοποιείτο για την κατανάλωση τροφής ή πιθανότερα για την πόση. Η επεξεργασία της επιφάνειας του αγγείου συνδέεται με το εκάστοτε περιεχόμενό του, αλλά μόνο οι αναλύσεις οργανικών υπολειμμάτων στα συνολικά 66 ευρεθέντα αγγεία που σχετίζονται με την κατανάλωση της τροφής και την πόση θα απαντήσουν με ασφάλεια για τη χρήση τους. Άλλωστε, σύμφωνα με εθνοαρχαιολογικές μελέτες, το ενδεχόμενο ένα αγγείο πόσης να έχει αλλάξει χρήση για άλλον σκοπό, όπως, παραδείγματος χάριν, για την παρασκευή τυριού, δεν μπορεί να αποκλειστεί (Καραβασιλείου 2017, 170).

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β, 44–80. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 113–114, αρ.7, 127–128, εικ. 7.9, 18.3.

Το συγκεκριμένο αγγείο και το πιθάρι με τα γωνιόσχημα τοιχώματα (αρ. κατ. 285) βρέθηκαν μαζί στην ίδια κυκλική, οριοθετημένη με λίθους, εστία. Η δίωτη ημισφαιρική φιάλη παραμένει το μοναδικό παράδειγμα του σχήματος από το σπήλαιο αλλά και την ευρύτερη περιοχή. Άωτες ημισφαιρικές φιάλες προέρχονται από τα Πευκάκια της Θεσσαλίας (πολιτισμική φάση Ραχμάνι, βλ. Weisshaar 1989, πίν.75.2, 18, πίν. 97) και μόνο από το Ντικιλί Τας, στους Φιλίππους Καβάλας (πολιτισμική φάση ΙΙΑ) προέρχεται ένα παρεμφερές σχήμα διακοσμημένο με γραφίτη (Treuil 2004, πίν. 100.4338).

Β.Σ., Κ.Τ.

287. Hemispherical bowl with vertical handles

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (ΣΒΕ 3721)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Red clay with inclusions
Mended and completed.
H. 0.135. Diam. (rim) 0.136. Diam. (base) 0.65.

Black semi-spherical bowl with polished surfaces, small vertical handles and flat base. It was used for food consumption or more likely for drinking. The technical characteristics of the vase's surface are most probably related to its content. However, only analysis of organic remains that have been left on the totally 66 vases from the cave that are related to food consumption or drinking may offer safe answers for their use. According to ethnoarchaeological studies, the possibility a drinking vase to have also been used for the preparation of cheese, cannot be ruled out (Καραβασιλείου 2017, 170).

Τρανταλίδου κ.ά. 2005β, 44–80. Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 113–114, n.7, 127–128, figs. 7.9, 18.3.

The bowl under discussion as well as the pithos with carinated walls have been derived from the same circular hearth, bordered by stones. The two-handled semispherical bowl is the only known example of this shape not only from the cave but from the wider area. Semispherical bowls without handles come from Pefkakia in Thessaly (Rachmani cultural phase, see Weisshaar 1989, pl.75.2, 18, pl. 97). Only from Dikili Tas (cultural phase IIA) comes a similar shape decorated with graphite (Treuil 2004, table 100.4338).

V.S., K.T.

288.

288. Μικρογραφικό αγγείο σε σχήμα πίθου

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (Ο 214)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας
Πηλός ερυθρωπός με προσμείξεις
Ακέραιο.
Ύψ. 0,027. Διάμ. χείλους 0,016. Διάμ. βάσης 0,017.

Ομοίωμα πίθου με ασύμμετρα, κυλινδρικά τοιχώματα, κάθετες λαβές στο άνω μέρος του σώματος και επίπεδη βάση. Λόγω της πρόχειρης κατασκευής τους τα μικρογραφικά αγγεία έχουν ερμηνευθεί ως παιγνίδια, πιθανή θεωρείται η προφυλακτική/μαγική τους χρήση ή ακόμα και ο θρησκευτικός/τελετουργικός τους χαρακτήρας. Ωστόσο, η εύρεσή τους συχνά σε χώρους αποθήκευσης και προετοιμασίας της τροφής έχει αναδείξει την άποψη ότι τέτοιου είδους αγγεία είχαν ενδυθεί, ενδεχομένως, έναν ιδιαίτερο συμβολισμό σχετικά με τη διασφάλιση και τον πολλαπλασιασμό της τροφής (Χοδρογιάννη-Μετόκη 2009, 355–360).

Τρανταλίδου κ.ά. 2006, 127. Το κοντινότερο παράλληλο σχήμα προέρχεται από τη φάση Sălcuța IIc (Nikolova 1999, εικ. 6.3:13). Μικρογραφικές απομιμήσεις πραγματικών αγγείων απαντώνται ήδη από την Αρχαιότερη και Μέση Νεολιθική, ενώ αποτελούν συνηθισμένο εύρημα στους περισσότερους νεολιθικούς οικισμούς της Νεότερης και Τελικής Νεολιθικής στην πεδιάδα της Δράμας και την Αιγαιακή αρχαία Θράκη, όπως οι Σιταγροί, το Ντικιλί Τας, ο Προμαχώνας/Topolniča, η Όλυνθος, η Παραδημή κλπ.

Β.Σ., Κ.Τ.

288. Miniature pithos-shaped vase

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (Ο 214)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Red clay with inclusions
Intact.
H. 0.027. Diam. (rim) 0.016. Diam. (base) 0.017.

Miniature pithos-shaped vase with asymmetrical, cylindrical walls, vertical handles on the upper part of the body and a flat base. Due to their coarse manufacture, the miniature vases have been interpreted as toys. Apart from that, their apotropaic/magical use or even their religious/ritual character has been considered possible. However, their finding spot inside areas connected with food storage and food preparation process has emphasized the view that such vases symbolized the assurance and multiplication of food (Χονδρογιάννη-Μετόκη 2009, 355-360).

Τρανταλίδου et al. 2006, 127. The closest parallel figure comes from the Sălcuța IIc phase (Nikolova 1999, fig. 6.3:13). Miniature imitations of real vases can be found as early as the Early and Middle Neolithic, while they are usually found in the majority of Neolithic settlements of Late and Final Neolithic located in the plain of Drama and Aegean ancient Thrace, such as Sitagroi, Dikili Tas, Promachon/Topolniča, Olynthos, Paradimi, etc.

V.S., K.T.

289.

289. Οστέινος οπέας (διατρητικό εργαλείο)

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (ΣΒΕ 3722)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας
Οστό (κερκίδα λαγού)
Ακέραιο.
Μήκ. 0,085. Πλ. 0,009.

Τα επιμήκη οστά, άφθονη πρώτη ύλη σε όλους τους οικισμούς, είναι ιστοί σκληροί, ανθεκτικοί και, ταυτόχρονα, ελαστικοί, ιδίως όταν η μορφοποίηση γίνει όσο το κόκκαλο είναι χλωρό. Γι' αυτό τον λόγο μεταποιήθηκαν σε εργαλεία και χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά από τους τεχνίτες όλων των πολιτισμών. Για την κατασκευή του συγκεκριμένου εργαλείου διατηρήθηκε η άνω επίφυση της κερκίδας (που έμελλε να είναι η λαβή του εργαλείου) και σημαντικό μέρος της διάφυσης. Το κατώτερο τμήμα της διάφυσης διχοτομήθηκε και, στη συνέχεια, λειάνθηκε για να μορφοποιηθεί το (αιχμηρό) ενεργό άκρο. Πιστεύεται ότι αντίστοιχα εργαλεία χρησιμοποιούνταν για τη διάτρηση μαλακών υλικών, όπως το δέρμα, ή για την κατασκευή καλαθιών από τρυφερούς βλαστούς.

Αδημοσίευτο.

Κ.Τ.

289. Bone awl (piercing tool)

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (ΣΒΕ 3722)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Bone (radius of a hare)
Intact.
L. 0.085. W. 0.009.

Long bones, an abundant raw material in all settlements, consist of a hard tissue, which is compact and, at the same time, elastic, especially when shaped while the bone is fresh. For this reason, they were processed into tools and have been used through time by craftsmen of all cultures. For the making of this particular tool, the proximal epiphysis of the radius (which was to become the handle of the tool) and a significant part of the diaphysis were preserved. The distal part of the diaphysis was cut in two and then smoothed to form the sharp end of the tool. It is believed that similar tools were used for piercing soft materials such as leather or for making baskets from young shoots.

Unpublished.

Κ.Τ.

290, 291.

290, 291. Κοσμήματα από όστρεο

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (Ο9γ, Ο24β, Ο25α, Ο25β)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας
Όστρεο *glycymeris glycymeris* (μηλοκύδωνο) και *cerastoderma glaucum* (αχιβάδα, μπουρλίθρα)
Τέσσερις (σχεδόν) ακέραιες θύρες.
Μέγ. Διάμ. Ο9γ: 0,036. Ο24β: 0,037. Ο25α: 0,031. Ο25β: 0,042.

Τα θαλάσσια αυτά μαλάκια είναι βρώσιμα. Τα συγκεκριμένα κελύφη έχουν διάτρηση στην περιοχή του σπονδύλου (στην κορυφή της θύρας). Η τεχνητή οπή, συνήθως, επιτυγχάνεται με απόξεση. Τα κελύφη, μεμονωμένα (περίαπτο) ή μαζί (περιδέραιο), αποτελούσαν προσωπικό αντικείμενο κόσμησης.

Αδημοσίευτα.

Κ.Τ.

290, 291. Shell ornaments

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (Ο9γ, Ο24β, Ο25α, Ο25β)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Shells from the coastal bivalve mollusks *Glycymeris glycymeris* (dog cockle) and *Cerastoderma glaucum* (lagoon cockle)
Four almost intact valves.
Max. diam. Ο9γ: 0.036. Ο24β: 0.037. Ο25α: 0.031. Ο25β: 0.042.

These sea clams are edible. The shells have a perforation in the umbo region (at the top of the shell). The artificial hole is usually shaped by abrasion. The shells were used either individually or combined (forming a pendant or a necklace) as personal ornament items.

Unpublished.

Κ.Τ.

292.

292. Κόσμημα από δόντι

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (ΣΒΕ 3723)
Προέλευση: σπήλαιο Πηγών Αγγίτη (Μααρά) Δράμας
Αρχές 4ης χιλιετίας (με βάση τα κεραμικά συγκείμενα)
Κυνόδοντας αρσενικού αγριόχοιρου
Σχεδόν ακέραιο.
Μήκ. 0,106, Πλ. 0,021.

Οι βαθιά ριζωμένοι στην κάτω γνάθο κυνόδοντες του αγριόχοιρου είναι καμπυλόγραμμοι και συνεχώς αναπτυσσόμενοι. Η διάγνωση του φύλου και της ηλικίας του ζώου βασίζεται στη μορφή και το μήκος του χαύλιου. Για να κατασκευαστεί το αντικείμενο αυτό, αφενός η γνάθος χωρίστηκε σε αριστερό και δεξιό τμήμα, αφετέρου ο ανιόντας κλάδος της κόπηκε, ώστε ο χαυλιόδοντας να εξαχθεί ακέραιος. Στη συνέχεια, το δόντι διχοτομήθηκε, η οδοντίνη λειάνθηκε ενώ η καλυμμένη με την αδαμαντίνη εξωτερική του επιφάνεια διατηρήθηκε ανέπαφη. Το κόσμημα φέρει δύο οπές στο πλατύτερο τμήμα, δηλαδή στη ρίζα του δοντιού, για τη σύνδεση με το άλλο ημιμόριο ή την απευθείας ανάρτηση με φυτικές ή ζωικές ίνες. Στην ευρωπαϊκή ήπειρο, η χρήση των χαύλιων οδόντων ως κυνηγετικού τρόπαιου, ως φυλακτού, ως εργαλείου ή ως κοσμήματος ήταν διαχρονικά (τουλάχιστον από τη 10η χιλιετία και εντεύθεν) ευρύτατα διαδεδομένη. Ο με διπλή διάτρηση διχοτομημένος χαύλιος ως χειροποίητο αντικείμενο παραμένει μοναδικός.

Αδημοσίευτο.

292. Tooth ornament

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (ΣΒΕ 3723)
Provenance: Piges Aggitis Cave (Maara), Drama
Early 4th millennium BC
Mandibular canine of a male boar
Almost intact.
L. 0.106. W. 0.021.

The canines of the boar are deeply rooted in the mandible, curved, and continuously growing teeth. The identification of the sex and age of the animal is based on the shape and length of the tusk. In order to produce this ornamental object, the mandible was divided into left and right bodies at the midline of the symphysis and the mandibular ramus was cut off so that the tusk could be extracted intact.

The tooth was then bisected, the dentin, i.e. the inner surface, was polished while the outer surface, covered with enamel, was kept intact. The ornament has two holes in the widest part, i.e. at the root of the tooth, for connection to the other half or direct suspension using plant or animal fibres. On the European continent, the use of tusks as hunting trophies, amulets, tools, or ornaments has been widespread over time (at least since the 10th millennium BC). The double-perforated, bisected canine remains unique as a handmade object.

Unpublished.

Judging from the necklaces or pendants on display in ethnology museums, such as the Peabody Museum of Archaeology and Ethnology (https://peabody.harvard.edu/),

292.

Αν κρίνει κανείς από τα περιδέραια ή τα περικάρπια που εκτίθενται σε μουσεία Εθνολογίας, όπως το Peabody Museum of Archaeology and Ethnology (https://peabody.harvard.edu/), και ήταν σε χρήση έως και τις αρχές του 20ού αιώνα στην ευρύτερη περιοχή της Ωκεανίας, συχνά οι ρίζες δύο χαυλιόδοντων συναρτώνται μεταξύ τους ώστε να δημιουργούν ημικύκλιο. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι δύο οπές χρησιμεύουν για τη σύνδεση των δύο δοντιών με φυτικές ή ζωικές ίνες, κάποτε και με τη χρήση ρητίνης.

Κ.Τ.

which were in use until the early 20th century in the greater Oceania region, the roots of two tusks are often joined together to form a semicircle. In these cases, the two holes serve to connect the two teeth using plant or animal fibers, sometimes additionally using resin.

Κ.Τ.